

INTERNATIONAL MONETARY FUND

Изјава за печат бр.15/399
ЗА ОБЈАВА ВЕДНАШ
3 септември 2015 год.

Меѓународен монетарен фонд
700 19th Street, NW
Washington, D. C. 20431 USA

Извршниот борд на ММФ ги заврши разговорите по Член IV со Поранешна Југословенска Република Македонија

На 28 август 2015 година Извршниот борд на Меѓународниот монетарен фонд (ММФ) ги заврши разговорите по Член IV¹ со Поранешна Југословенска Република Македонија

Економското закрепнување е зајакнато. Реалниот БДП порасна на 3,8 отсто во 2014 година, од 2,7 отсто во 2013 година. Силниот раст се припишуваше на двоцифрениот раст на инвестициите поттикнат од активностите во технолошко-индустриските развојни зони и јавната инфраструктура, како и силната приватна потрошувачка поддржана од робусен кредитен раст и подобрувањето на пазарот на работна сила. Соочувајќи се со увезени дефлациски притисоци, монетарниот став е широко приспособлив. Намалувањето на каматните стапки на банкарските заеми помогна за заживување на кредитниот раст од над 9.5 проценти на годишно ниво во мај 2015 од падот што го достигна пред две години. Извозот е силно пораснат следствено на растот на производството на автомобилски, хемиски производи и производи од пластични маси, и покрај тоа што придонесот на нето-извозот кон растот остана негативен поради високиот увоз поврзан со инвестициите.

Сепак, растот на БДП во 2015 година се очекува да достигне умерено до 3,2 отсто, со значајни негативни ризици. Застој во исполнувањето на неодамнешниот политички договор би можело негативно да влијае на економското расположение и растот. На среден рок, ова исто така може да го комплицира отворањето на преговорите за пристапување во ЕУ, кое се наоѓа во ќор-сокак веќе девет години поради спорот за името со Грција. Покрај тоа, прелевањето на ризиците од продолжената и длабока криза во Грција може значително да го отежнат растот.

Просторот на фискалната политика во голема мера е исцрпен почнувајќи од 2008 година. Влегувањето во глобалната финансиска криза како една од земјите со најниска стапка на јавен долг според БДП помеѓу европските земји во развој ѝ помогна многу на ПЈР Македонија, но од тогаш долгот на јавниот сектор речиси двојно се зголеми достигнувајќи

¹ Според Член IV од Статутот на ММФ, ММФ води билатерални разговори со членките, вообичаено секоја година. Тим на ММФ ја посетува земјата, собира економски и финансиски информации и разговара со официјални претставници на земјата за економскиот развој и политиките. По враќањето во седиштето на ММФ, тимот изготвува извештај, што претставува основа за дискусија на Извршниот борд.

43,3 отсто од БДП во 2014 година. Во 2014 година, фискалниот дефицит се прошири на 4,2 отсто од БДП, што главно се должи на намалувањето и на неданочните и на капиталните приходи. Во првата половина на 2015 година, данокот на профит и акцизите ги надминаа очекуваните поради отстранувањето на исклучоците за нереинвестирана добивка и поголемо производство на цигари од стратегискиот партнерски проект на владата со Филип Морис. Сепак, намалените приходи од ДДВ и неданочните приходи, заедно со зголемувањето на платите за полициските сили и дополнителни капитални расходи како последица од влошената безбедносна ситуација, најверојатно, ќе резултира со дефицит од околу 4 проценти од БДП во 2015 година, во споредба со 3,4 проценти таргетирано во буџетот.

Макроекономската стабилност на домашен и надворешен фронт беше во добра форма. Дефлацијата, главно како одраз на надворешните цените и намалување на регулираните цени, заврши во април 2015 година. Тековната сметка понатамошно зајакна во 2014 година со помош на силниот раст на извозот и флексибилните приватни трансфери. Приливот од СДИ се задржа и покриваше повеќе од дефицитот на тековната сметка. Успешното издавање на еврообврзница во 2014 ја подобри резервната покриеност, дозволувајќи и на ПЈР Македонија да ги финансира однапред своите потреби за надворешно фискално финансирање за 2015 година и да го отплати долгот кон Фондот порано од предвиденото.

Финансискиот сектор е добро капитализиран, ликвиден и профитабилен. Нефункционалните кредити се стабилизирани на релативно ниско ниво според регионалните стандарди и остануваат целосно обезбедени. Постојаниот пад на разликите на каматни стапки на домашната валута спрема девизите покажува зголемена доверба што помогна во деевроизација и на депозитите и на кредитите. Прелевањето на ризиците од Грција во финансискиот сектор внимателно се следат.

Оценка на Извршниот борд²

Извршните директори ги пофалија напорите на властите за промовирање на широко базиран раст, нотирајќи ја подршката од страна на јавните инвестиции, подобрувањето на кредитните услови, како и робустниот извоз и странските директни инвестиции. Во исто време, директорите предупредија дека надолни ризици во однос на перспективата ги вклучуваат домашната политичката несигурност и регионалните притисоци. Врз таа основа, тие ги охрабрија властите да ја зајакнат ефикасноста на фискалната политика и да ја подобрат политиката на баферите, преку промовирање на отварање поголем број работни места во приватниот сектор.

Директорите ја истакнаа потребата од понатамошна фискална консолидација, следствено остриот пораст на јавниот долг и ограничениот простор на политиката. Тие истакнаа дека

² Во заклучокот на дискусијата, Генералниот директор, како Претседавач на Бордот, ги сумира мислењата на извршните директори и овој заклучок им се доставува на властите од државата. Објаснување за квалификуваните од заклучокот може да се најде на: <http://www.imf.org/external/np/sec/misc/qualifiers.htm>.

ќе бидат потребни натамошни мерки за да се постигне таргетот поставен во ребалансот на буџетот за 2015 година, вклучувајќи ги и наплата на заостанати даноци и кратењето на планираното зголемување во трошењето за стоки и услуги. Гледајќи напред, директорите ја поздравува намерата на властите да се намали вкупниот дефицит под 3 отсто од БДП во согласност со нивната среднорочна фискална стратегија и да се зацрта одржливоста преку фискални правила. Тие препорачуваат дека планираниот максимум на долг од 60 отсто од БДП треба да биде надополнет со понизок оперативен праг или должничка кочница за да се создаде соодветен простор за фискалната политика да се спротивстави на макроекономските и демографските шокови. Директорите, исто така, охрабрија за поголеми напори во зајакнување на управувањето со јавните финансии, подобрување на ефикасноста од приходите и рационализирање на трошоците.

Директорите сметаат дека водењето на монетарната политика е соодветно и ги поздравува напорите на властите за зачувување на финансиската стабилност и контрола на можните прелевања од кризата во Грција. Тие препорачаа властите да бидат подготвени за заострување на политиката, вклучувајќи и користење на макропрudentни инструменти, во случај на притисоци од побарувачката или ризици за финансиската стабилност. Директорите ги пофалија напорите на властите за зајакнување на супервизорската рамка и алатките за управување со кризи, како и подобрената комуникација и размена на информации во рамките на единствениот европски надзорен механизам (European Single Supervisory Mechanism). Со оглед на ограничувањата од мерките за управување со капиталот, вклучително и можноста за заобиколни линии, тие гледаат на засилениот надзор и зајакнатите прudentни мерки што моментално се во сила како на гаранција да се спречат можните регионалните ефекти на ширење.

Директорите ги поздравува напорите на властите во привлекување на странски директни инвестиции и зголемување на извозот и вработеноста. Тие ги повикаа властите да продолжат со структурните реформи за да се обезбеди посилно создавање на работни места и пошироко споделување на просперитетот преку поголемо прелевање во домашната економија. Директорите препорачуваат дополнителни напори за обезбедување на полесен пристап до кредити за фирмите, пократко доцнење во наплатата, повеќе предвидлива законска и регулаторна рамка, подобро усогласување меѓу вештините и побарувачката на пазарот на труд, како и реорганизација на многубројните инспекциски тела.

ПЈР Македонија: Селектирани економски индикатори

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Годишна промена во проценти, освен доколку не е поинаку специфицирано						
Реален БДП	3.4	2.3	-0.5	2.7	3.8	3.2
Реална домашна побарувачка	1.0	0.4	3.5	-2.6	4.2	3.8
Потрошувачка	3.8	-5.4	1.2	2.1	2.3	2.0
Бруто инвестиции	-3.8	17.9	10.2	-16.6	13.5	7.5
Нето извоз 1/	2.1	1.7	-3.9	5.0	-0.9	-1.1
Инфлација на трошоци за живот (годишен просек)	1.7	3.9	3.3	2.8	-0.3	0.1
Стапка на невработеност (годишен просек)	32.1	31.4	31.0	29.0	28.0	27.3
Во проценти од БДП						
Биланс на тековна сметка	-2.0	-2.5	-2.9	-1.8	-1.3	-3.2
Биланс на стоки и услуги	-19.7	-20.5	-22.4	-18.5	-17.6	-18.7
Извоз на стоки и услуги	38.4	45.6	44.5	43.3	47.5	48.2
Увоз на стоки и услуги	58.1	66.1	66.9	61.7	65.1	66.9
Приватни трансфери	18.6	18.7	20.6	18.3	17.9	17.6
Надворешен долг (процент од БДП)	57.8	64.2	68.2	64.3	69.8	68.3
Бруто инвестиции	24.5	26.9	28.9	28.5	30.6	33.4
Домашна заштеда	22.4	24.4	26.0	26.7	29.2	30.2
Јавни	1.1	1.3	0.2	-0.5	-0.9	-0.1
Приватни	21.3	23.1	25.8	27.2	30.1	30.3
Странска заштеда	2.0	2.5	2.9	1.8	1.3	3.2
Бруто долг на општа влада	24.1	27.7	33.7	34.1	38.1	37.0
Јавен и јавно гарантиран долг 2/	26.4	30.1	36.3	38.2	43.5	44.2
Биланс на централна влада	-2.4	-2.5	-3.8	-3.9	-4.2	-4.0
Меморандумски ставки:						
Номинален БДП (милј. денари)	437	464	467	499.6	525.8	549.2
Номинален БДП (милј. евра)	7.1	7.5	7.6	8.1	8.5	8.9
БДП по жител (ЕУР)	3459	3665	3680	3930	4126	...

Извори: НБРМ, Државен завод за статистика, Министерство за финансии, проценки на ММФ.

1/ Придонес кон раст

2/ Вкупен јавен сектор (вклучувајќи Македонска банка за поддршка на развој, општини и нефинансиски претпријатија од јавниот сектор; исклучувајќи ја НБРМ)